

PEDAGOGISCH PROJECT VAN HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS

Door het bijzonder decreet van 19 december 1988 werd het Gemeenschapsonderwijs in het leven geroepen. Het bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs van 14 juli 1998 wijzigde de structuur ervan.

Artikel 34, 1° van dit laatste decreet bepaalt dat de Raad van het gemeenschapsonderwijs bevoegd is voor het opstellen van het pedagogisch project van het Gemeenschapsonderwijs. Tot 1 januari 2003 wordt deze bevoegdheid uitgeoefend door de Centrale Raad.

Het PPGO is een basisdocument, waarin de grondbeginselen en de algemene doelstellingen van het Gemeenschapsonderwijs zijn opgenomen. Ideologisch gezien, omschrijft het PPGO de waarden die duidelijk en bewust in het Gemeenschapsonderwijs worden nagestreefd, uiteraard zonder vorm van indoctrinatie. Het PPGO reikt een referentiekader aan, waarbinnen jongeren begeleid worden in hun ontwikkeling naar leven in gevarieerde omstandigheden. Wezenlijk is hierbij dat mensen denken over hun handelen en hierbij verantwoorde keuzen maken. Elke ernstige keuze vergt een samenhangend geheel, waarbij de fundamentele waarden, grondslagen en algemene beginselen zo helder mogelijk worden geformuleerd.

De bepaling van het PPGO dient evenwel gezien te worden in het licht van het derde lid van artikel 24 §1 van de Grondwet: "De Gemeenschap richt neutraal onderwijs in. De neutraliteit houdt onder meer in, de eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van de ouders en de leerlingen".

Hieruit volgt dat het neutraal onderwijs, i.c. het Gemeenschapsonderwijs, zich niet beperkt tot onderricht, maar eveneens de opvoeding van de gehele persoonlijkheid van de leerlingen beoogt.

Het eerbiedigen van de filosofische, ideologische en godsdienstige opvattingen van de leerlingen en hun ouders impliceert een positieve erkenning en waardering van de verscheidenheid van meningen en gedragsvormen en legt de nadruk op de gemeenschappelijke waarden.

Het Gemeenschapsonderwijs wil de jongeren helpen in hun ontwikkeling en ze voorbereiden om met persoonlijk oordeel en engagement hun plaats in de pluralistische samenleving in te nemen.

Leidende principes wat de inhoud betreft

Het PPGO is een project:

- met pluralistische grondslag; iedereen die zich bij het Gemeenschapsonderwijs betrokken voelt, moet zich in het PPGO thuis kunnen voelen, ongeacht zijn filosofische, godsdienstige en ideologische visie op mens en maatschappij;
- dat beantwoordt aan de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, inzonderheid de rechten van het kind;
- dat ieder individu de kansen biedt op optimale ontwikkeling; dat niet leidt tot nivellering en standaardisering, maar tot verscheidenheid in de ontwikkeling op grond van eigen aard en bekwaamheid, waarbij iedereen aangepaste pedagogisch-didactische hulp krijgt, ongeacht geslacht, levensbeschouwing, sociale status en financiële mogelijkheden;
- dat de totale ontwikkeling van de persoon nastreeft: kennisverwerving, vaardigheidsontwikkeling, attitudevorming met bijzondere aandacht voor een kritische en creatieve ingesteldheid ten aanzien van mens, natuur en samenleving.

Het PPGO streeft een dynamisch mens- en maatschappijbeeld na. Het draagt bij tot de vorming van vrije mensen, die:

- fundamenteel vertrouwen hebben in zichzelf en met openheid anderen in het wereldge-beuren kunnen benaderen met erkenning van hun authenticiteit;
- een "open" geest hebben, zonder vooroordelen, met belangstelling en respect voor ieders mening;
- "mondig" zijn, zodat ze hun ideeën voor de medemens helder en juist kunnen vertolken;
- intellectueel "nieuwsgierig" blijven, met een levenslange bereidheid tot studie en vorming vanuit ervaringsgerichtheid;
- getuigen van emotionele, esthetische en ethische bewogenheid binnen het maatschappelijk aanvaarde waardenpluralisme. Hierbij worden de jongeren gestimuleerd tot het opbouwen van een persoonlijke verantwoorde keuze, die gepaard gaat met verant-woordelijkheidsbesef ten opzichte van zichzelf en van de anderen in de samenleving en met bereidheid om zich belangstellend, maar zonder bemoeizucht in elkaars ervarings- en waardenwereld in te leven;
- open oog hebben voor de sociale werkelijkheid en de maatschappelijke ongelijkheden: geëngageerd constructief opkomen voor de eerbiediging van de rechten van de mens en zijn fundamentele vrijheden, voor sociale rechtvaardigheid en voor democratische instellingen;
- de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen niet enkel als uitgangspunt nemen, maar zich ook inspannen om ze te verwezenlijken.

In de ontwikkelingsbegeleiding van jongeren wordt uitgegaan van de mens als individu en als gemeenschapswezen.

De mens als INDIVIDU. Ieder mens is een "uniek" verschijnsel; in elke onderwijs- en opvoedingssituatie moet dus de individuele eigenheid van ieder kind, van iedere adolescent tot haar recht komen. Dit betekent onder meer gelijke ontwikkelingskansen voor gelijkbegaafden. Het houdt tevens in, dat enerzijds milieuachterstanden of -handicaps worden gemilderd of weggewerkt door aangepaste hulpverlening en anderzijds wordt ingespeeld op de specifieke behoeften van meerbegaafde en talentvolle jongeren. De mens als GEMEENSCHAPSWEZEN. Een harmonische wisselwerking tussen individu en gemeenschap is onontbeerlijk; de individuele persoon moet in de samenleving maximale ontplooiingskansen krijgen. Dit is slechts haalbaar, als de vorming van het individu "totaal" is, d.w.z. als ze zowel wetenschappelijke en technologische, sociaal-culturele en ethische componenten omvat; een gezond evenwicht tussen die verschillende componenten is een must. Steunende op die totale vorming zullen de jongeren het doel en de zin van hun handelen leren inzien en zich ten opzichte van zichzelf en van het maatschappelijk gebeuren met kritisch inzicht kunnen opstellen; ze zullen van jongsaf aan leren in vrijheid verantwoordelijkheid te dragen. Werken, zich inspannen en gezond ontspannen, behoren in die optiek tot het normale verwachtingspatroon van de ouders en van diverse begeleidingsinstanties binnen het Gemeenschapsonderwijs.

In de totale vorming van de persoon als gemeenschapswezen horen de volgende essentiële taken thuis:

- het verstrekken van functionele kennis, het ontwikkelen van vaardigheden, het aanleren van onderzoeksmethodes en technieken om de verworven kennis adequaat te kunnen aanwenden.
- het bijbrengen van attitudes (gedragsvormen) om zich later als volwassene gemakkelijk te kunnen "bewegen" in en te participeren aan de ontwikkelingen in de maatschappij waarin onder meer nieuwe technologieën, de vrije tijd en de aandacht voor natuur en leefmilieu een steeds ruimere plaats innemen.

Het Gemeenschapsonderwijs voedt op tot sociaal engagement, verantwoord gebruik van de ruimte, wereldsolidariteit, verdraagzaamheid en brede belangstelling voor het culturele gebeuren hier en elders.

Naast de beschikking over een opvoedingsproject zijn ook de processen die leiden tot het opstellen en het uitvoeren van het PPGO belangrijk.

De bezinning op een pedagogisch project, vooral de betrokkenheid bij het tot stand komen ervan, kan niet anders dan een heilzame invloed hebben op de bereidheid tot effectief meewerken aan de realisatie van dat project.

Vanwege degenen die direct betrokken zijn bij de concretisering van het PPGO, worden inzet en engagement verondersteld.

Wetenschappelijke onderzoeken hebben aangetoond dat engagement moeilijk kan worden opgebracht in situaties waarin de betrokkenheid slechts geldt in het stadium van de uitvoering. Een echt engagement ontstaat, wanneer ook wordt deelgenomen aan de besluitvorming. Dat is de ondergrond van de beleidsvisie in het gemeenschapsonderwijs: door directe democratische deelneming aan het beleid een proces op gang te brengen waardoor het engagement in de uitvoering van de beleidsbeslissingen wordt opgewekt.

Vandaar een reeks van *leidende principes met betrekking tot het opstellen en uitvoeren van het PPGO*:

- het PPGO zal op democratische wijze tot stand komen, d.w.z. dat allen uit het Gemeenschapsonderwijs die dat wensen, de kans krijgen om een creatieve bijdrage te leveren.
Dit veronderstelt:
  - inzicht (door informatie): de voorlichting van al degenen, die bij het Gemeenschaps-onderwijs zijn betrokken;
  - inzicht (door coördinatie): het scheppen van (begeleidings)structuren, die het mogelijk maken via overleg de informatie te verwerken;
  - inspraak (door communicatie): het uitbouwen van echte participatiemogelijkheden in alle geledingen van het Gemeenschapsonderwijs.
- het PPGO zal de continuïteit van de pedagogisch-didactische organisatie van het Gemeenschapsonderwijs waarborgen, maar mag geen aanleiding geven tot verstening.
Daarom zullen in de organisatie van het Gemeenschapsonderwijs geregeld bezinnings-momenten over het PPGO mogelijk zijn voor allen die dat wensen; bezinning dient gesteund te zijn op een wetenschappelijk verantwoorde evaluatie